

Załącznik do Uchwały Nr XIX/177/09
Rady Gminy Prażmów
z dnia 19 lutego 2009

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Prażmów na lata 2009-2015

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wstęp - znaczenie i cele dokumentu

Proces transformacji ustrojowej państwa wywarł istotny wpływ na wszystkie dziedziny życia społecznego objęte szeroko rozumianą polityką społeczną. Zmiany, jakie zaszły w Polsce po roku 1989 odcisnęły znaczące piętno na sytuacji społeczno - ekonomicznej

Ludności. Obserwowanym, szybkim procesom modernizacyjnym niemalże w każdej dziedzinie życia towarzyszyły burzliwe przemiany w sferze społecznej.

Pojawiła się nierównowaga w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, postępujące zróżnicowanie mieszkańców według uzyskanych dochodów.

Zapanowała tendencja powiększania się grupy społecznej, która potrzebuje różnego rodzaju wsparcia. Procesowi temu towarzyszy szereg negatywnych zjawisk: bezrobocie, ubóstwo, wzrost patologii społecznych. To spowodowało, że wśród zadań, które realizuje samorząd gminny, szczególnie ważne i istotne stały się zadania z zakresu pomocy społecznej

Nowa koncepcja pomocy społecznej powinna opierać się na długofalowym planowaniu. Niezbędne jest aby oderwać się od być może istotnych w danej chwili, ale jednak tymczasowych problemów a skoncentrować się na najważniejszych i najbardziej brzemiennych w skutki zagadnieniach. Dlatego też koniecznym jest opracowanie dokumentów strategicznych wytyczających główne cele do osiągnięcia w dziedzinie polityki społecznej, wskazujących jednocześnie niezbędne, konieczne działania, by cele te zrealizować. Dotyczy to wszystkich szczebli zarządzania, poczynając od gmin a na odpowiednich ministerstwach kończąc. Na szczeblu gminy dokumentem takim może być **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych**. Obowiązek jej wykonania wynika z przepisu art 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 115, poz. 728 ze zm.).

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy wymaga profesjonalnego i systematycznego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych w sferze pomocy społecznej

Aktualnie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wdraża do realizacji model nastawiony na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów.

Jest to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług dla różnych grup świadczeniobiorców, wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania GOPS mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej świadczeniobiorców pomocy społecznej lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata i służba zdrowia.

Opracowanie i przyjęcie do realizacji niniejszej strategii jest wypełnieniem ustawowego obowiązku ustalonego w art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku – o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz.593), którego celem jest jak najlepsze wypełnianie zadań gminy wobec swoich mieszkańców w zakresie pomocy społecznej.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Niniejszy rozdział traktuje o mieszkańcach gminy, ich strukturze wiekowej i ekonomicznej oraz o stanie i możliwościach obsługi społeczeństwa przez podmioty gospodarcze i inne instytucje powołane dla jego potrzeb.

Gmina Prażmów liczy 8651 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 8611 ha. Składa się z 28 sołectw.

Przyrost naturalny w gminie jest dodatni , od kilku lat wykazuje tendencję wzrostową.

Rok	Urodzenia	Zgony
2006	88	72
2007	91	87
2008	106	66
Razem	285	225

Najistotniejszym elementem potrzebnym do diagnozy sytuacji społeczeństwa do jego potrzeb w zakresie pomocy społecznej – jest jego **kondycja ekonomiczna**, którą kształtuje dostępność pracy lub innych źródeł utrzymania.

Dla przedstawionej struktury wiekowej społeczeństwa gminy, większy potencjał gospodarczy i intelektualny skupiony jest w miastach takich jak Warszawa, Piaseczno, Grójec, Tarczyn.

Część populacji wieku produkcyjnego posiada inne zabezpieczenie środków na utrzymanie: jest to prawo do świadczeń ZUS lub gospodarstwo rolne.

W diagnozie sytuacji duże znaczenie ma także **szkolnictwo**. W gminie jest ono dość dobrze rozwinięte. Funkcjonuje w odniesieniu do potrzeb: dwie szkoły podstawowe i dwa gimnazja.

W zakresie obsługi społeczeństwa po linii **ochrony zdrowia** na terenie gminy funkcjonują dwa Gminne Ośrodki Zdrowia, jako zakład publiczny służby zdrowia obejmujący swym zasięgiem mieszkańców gminy Prażmów poprzez dwie placówki.

Wszystkie ww. jednostki świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, finansowanej przez NFZ. Dodatkowo z zakresu specjalistyki są świadczone usługi zdrowotne w zakresie profilaktyki zapobiegania raka piersi i raka szyjki macicy. W tym celu w ramach dotacji budżetowej zostały udzielone środki przez gminę na zatrudnienie lekarza specjalisty – ginekologa.

Nad całością realizacji zadań społeczno – opiekuńczych gminy czuwa, powołana w tym celu jednostka organizacyjna gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta swoim zasięgiem działania obejmuje teren całej gminy. Zatrudnia ogółem 7 pracowników w tym dwóch socjalnych.

W szczególności są to:

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie *przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*

8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;

9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi z matką, ojcem lub rodzeństwem;

10) praca socjalna;

11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;

13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;

14) dożywianie dzieci;

15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;

16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;

18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

2. Do zadań własnych gminy należy:

1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;

2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;

3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;

4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w *przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*;
- 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom
- 8) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

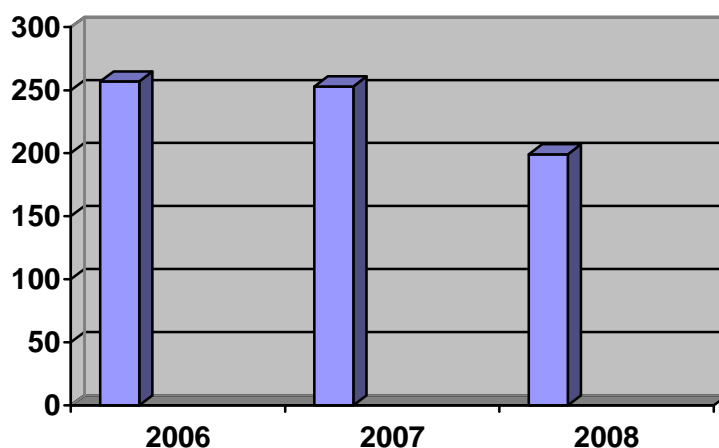
Część rozwojowa w zakresie:

- 1 Wsparcie dla rodzin dotkniętych ubóstwem
- 2 Ograniczenie bezrobocia na terenie gminy oraz łagodzenie jego negatywnych skutków społecznych
- 3 Zwalczanie problemu alkoholizmu oraz łagodzenie negatywnych skutków tego zjawiska
- 4 Stworzenie perspektyw dla dzieci i młodzieży
- 5 Działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, starszych i przewlekle chorych
- 6 Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych
- 7 Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Codziennemu życiu mieszkańców gminy Prażmów towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują większą lub mniejszą grupę ludzi, należącą do ludzi pokoleniowo młodszych lub starszych. Powstaje wówczas problem społeczny. Każdy mieszkaniec gminy, który znajduje się w sytuacji życiowej trudnej, nie mogący sprostać jej samemu ma prawo szukać pomocy w instytucjach państwowych i samorządowych ustawowo zobowiązanych do udzielania takiej pomocy. Podstawową i najważniejszą jednostką zobowiązaną do takiej działalności na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W oparciu o pełną penetrację środowiska społecznego gminy oraz na podstawie realizacji przez Ośrodek zadań – stan, diagnoza problemów społecznych w gminie jest następująca:

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w trzech ostatnich latach kształtowała się jak niżej:

Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2006-2008

Jak wynika z przedstawionego rysunku na przestrzeni trzech ostatnich lat ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej znacznie się różni. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej uwarunkowana jest przede wszystkim wielkością środków finansowych w danej rodzinie. W ocenie pracowników socjalnych zmniejszenie liczby rodzin korzystających z pomocy wynika z polepszenia się sytuacji ekonomicznej społeczeństwa ponieważ priorytetem prac socjalnych GOPS w Prażmowie jest praca socjalna ukierunkowana na odzyskanie zdolności rodzin do funkcjonowania prawidłowego w społeczeństwie. W kolejnych latach ilość wniosków o udzielenie pomocy kształtowała się następująco:

**2002 rok - 1260 wniosków, 2003 rok - 1358 wniosków,
2004 rok - 955 wniosków.**

Oto jak na przestrzeni tych samych ostatnich trzech lat kształtowały się wydatki, wg zestawienia:

Lata wydatki	Własne	Zlecone
2006	131774	279564
2007	157872	151591
2008	166814	146330

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy są:

- ubóstwo
- bezrobocie
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym rodziny niepełne i wielodzietne)
- niepełnosprawność
- długotrwała choroba
- alkoholizm
- potrzeba ochrony macierzyństwa
- bezdomność
- narkomania
- przystosowanie się do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Ilość udzielonej pomocy obrazuje niniejsza tabela.

Powody udzielenia pomocy społecznej (ilość rodzin)	Lata		
	2006	2007	2008
1. Ubóstwo.	121	106	74
2. Bezrobocie.	73	57	54
3. Niepełnosprawność.	75	58	62
4. Długotrwała choroba.	36	26	36
5. Alkoholizm.	25	22	12
6. Bezdomność.	1	2	2

1. Ubóstwo.

Ubóstwo określa się jako stan w którym jednostce czy określonej grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje także potrzeby takie jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

Ubóstwo w powiązaniu z przyczyną jego występowania jest głównym powodem przyznawania pomocy przez GOPS

Na ukształtowanie się tego zjawiska w tych rejonach miały wpływ takie wydarzenia, jak:

- utrata pracy poprzez likwidację zakładu pracy,
- rozkład małżeństwa poprzez alkoholizm, przemoc w rodzinie i in. brak wykształcenia i kwalifikacji,
- długotrwała choroba i niepełnosprawność

2. Bezrobocie

Główne przyczyny narastania bezrobocia w naszej gminie można

wymienić:

- duży spadek popytu na siłę roboczą,
- wyż demograficzny powodujący bezrobocie wśród ludzi młodych,
- likwidacja nierentownych zakładów,
- niewystarczająca dynamika rynku pracy w procesie tworzenia nowych miejsc pracy.
- brak wystarczającej liczby zakładów pracy chronionej

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny.

W szybkim czasie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność ponownego znalezienia zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres

i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia co sprzyja wykluczeniu społecznemu.

W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział ról na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego zwłaszcza u kobiet. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne- nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie już uznaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia. Bezrobotni objęci pomocą społeczną zauważają u siebie niepokojące pogorszenie stanu zdrowia. Odsetek osób odczuwający nowe dolegliwości wyraźnie rośnie wraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy. Jest to wyraźny dowód, jak silnie negatywnym doświadczeniem może być bezrobocie. Oprócz dolegliwości somatycznych część bezrobotnych zauważa u siebie pogorszenie samopoczucia. Prawie wszyscy bezrobotni odczuwają niepokój, lęk, przygnębienie, rozdrażnienie, mają kłopoty ze snem, czują, że coś im zagraża. Duża część bezrobotnych uważa, że nie ma wpływu na ważne decyzje rodzinne i że ludzie są w stosunku do nich niesprawiedliwi. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych OPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny. Jako pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, następnie za media, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu energii.

Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS zauważa się, że zmuszeni są oni do czynienia oszczędności nawet kosztem zakupu żywności, odzieży czy innych niezbędnych potrzeb do prawidłowej egzystencji nieuwłaczającej godności człowieka.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa rodziców wpływa na postawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak: nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, itp.

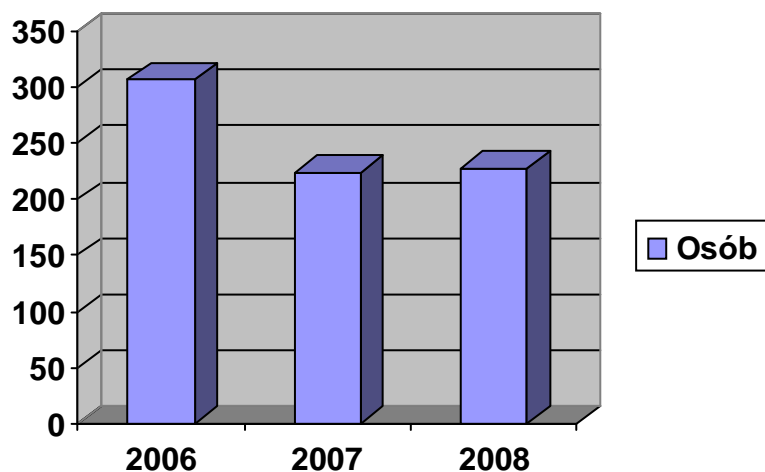
Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Warte podkreślenia w tym miejscu wydaje się również ograniczenie kontaktów rówieśniczych dzieci na skutek rezygnacji z usług placówek opiekuńczo – wychowawczych, edukacyjnych czy kulturalnych. Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji jako gorszej często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. Obok wcześniej wymienionych skutków bezrobocia występuje jeszcze taki element jak nieplanowe, bez zadaniowe funkcjonowanie rodziny, bez określonych bliżej celów i hierarchii zadań czekających na realizację. Racjonalne planowanie życia rodzinnego może odbywać się jedynie przy założeniu wydolności finansowej rodziny, w pokrywaniu wydatków na cele konsumpcyjne i usługowe oraz poczuciu stabilności dochodów. Jeśli zachwianie podstaw materialnych jest krótkotrwałe może nastąpić czasowe zawieszenie realizacji lub realizacja okrojona, natomiast dłuższe trwające braki mogą wywołać rezygnację z pewnych planów bez szansy na ich realizację w przyszłości. Zaznaczyć należy, że pewnych zadań z natury przypisywanych rodzinie w danym cyklu jej rozwoju nie można przesunąć w czasie ponieważ spowoduje to nieodwracalne skutki w wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym.

3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Osoby niepełnosprawne w naszym kraju stanowią liczną społeczność. Prognozy GUS przewidują, że zjawisko to będzie się w najbliższym czasie pogłębiać. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczoną niepełnosprawność przez przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu niepełnosprawności , Komisję przy ZUS , KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów. Obserwacje pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni zdrowia, przedszkola, szkół. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Z pomocy GOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w ostatnich trzech latach skorzystało:

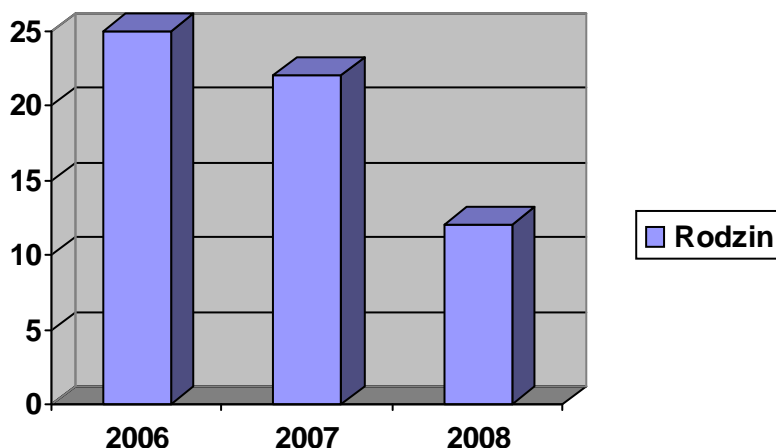

Pomoc dla osób niepełnosprawnych lub długotrwanie chorych w latach 2006-2008.

4. Alkoholizm

Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to nie omija społeczeństwa gminy Prażmów. Problem jest trudny i złożony. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy i nie respektuje płci, wieku ani stanu intelektualnego. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się w swojej pracy od wielu lat.

Alkoholizm w rodzinie to konieczność pomocy społecznej wszystkim członkom tej rodziny. Alkohol w rodzinach jest przyczyną wpędzania ich w ubóstwo, występuje tam przemoc, tracą się wartości wychowawcze. Często rodzina się rozpada i traci swoje więzi. Alkoholizm jest chorobą społeczną, często ukrywaną, dlatego trudno określić na terenie gminy jego rzeczywiste rozmiary.

Liczba rodzin korzystających pomocy GOPS z powodu alkoholizmu

Pomocą w walce z problemem alkoholowym jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wpłynęło do niej **22** wnioski o objęcie leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu w latach 2006-2008 (najwięcej wniosków o leczenie złożyli członkowie rodzin osób pijących) Komisja nie może stosować przymusu wobec zgłoszonych osób, które nie przyszły na rozmowę motywacyjną. Może natomiast takie osoby skierować do lekarza biegłego i psychologa, aby przeprowadzili badania i wydali pisemną opinię czy dana osoba jest uzależniona od alkoholu, oraz o tym w jakiego rodzaju zakładzie leczenia odwykowego należy ją leczyć.

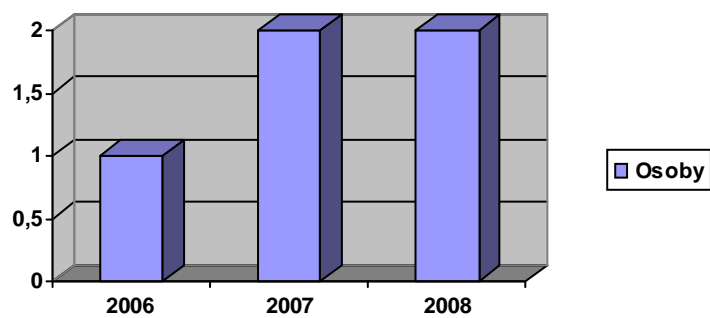
Komisja ściśle współpracuje ze szkołami z terenu gminy, z policją, sądem, prokuraturą, kuratorami i GOPS-em.

5. Bezdomność

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju. Bezdomności osób towarzyszy nadużywanie alkoholu. Zjawisko bezdomności w gminie Prazmow występuje marginalnie. Według rozeznania służb socjalnych w gminie żyje 2 osoby, które deklarują bezdomność. W obu przypadkach są to mężczyźni.

Świadczona dla bezdomnych pomoc w ostatnich trzech latach dotyczyła:

- przyznawania zasiłków
- zakupu żywności
- zakupu odzieży
- zapewnienia miejsca w noclegowniach w okresie zimowym

Liczba osób bezdomnych na terenie gminy Prażmów

Wizja strategii i cel główny strategii

Rozwój i podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Prażmów

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Prażmów została określona na podstawie przeprowadzonej analizy problemów społecznych. Cele strategii powinny być zrealizowane do 2015 r.

CEL GŁÓWNY STRATEGII

Pomoc społeczna jako zintegrowany system wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Obszary strategii:

- Ubóstwo, dysfunkcyjność rodzin,
- Niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba,
- Alkoholizm i przemoc w rodzinie
- Długotrwałe bezrobocie
- Marginalizacja grup społecznych

Cel strategiczny obszaru 1

Poprawa funkcjonowania rodzin Gminy Prażmów

Cel operacyjny 1

Wsparcie socjalne rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.

Działania:

- 1.1. udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom (stosowanie kontraktu socjalnego), wywiad środowiskowy
- 1.2. utworzenie punktu konsultacyjno – psychologicznego; psycholog, psychiatra, prawnik
- 1.3. współdziałania z organizacjami i stowarzyszeniami w działaniach podejmowanych na rzecz rodzin.

Cel operacyjny 2

Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez organizowanie różnych form edukacji

Działania:

- 2.1.edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie,
- 2.2.organizacja szkoleń dla nauczycieli w zakresie edukacji rodziców,
- 2.3.prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 3

Inicjowanie działań na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie

Działania:

- 3.1.wspieranie działalności istniejących świetlic oraz tworzenie nowych
- 3.2.zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- 3.3 organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży,
- 3.4.promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin oraz społeczności lokalnej i realizacji programów wspierających rodziny

Odbiorcy bezpośredni:

Rodziny Gminy Prażmów

Proponowani realizatorzy:

- szkoły
- organizacje pozarządowe

Cel strategiczny obszaru 2

Tworzenie warunków integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz promocja zdrowia w środowisku lokalnym

Cel operacyjny 1

Podejmowanie działań w celu poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy Prażmów

Działania:

- 1.1 podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności oraz wzbudzenie motywacji stworzenie warunków umożliwiających zmianę niekorzystnego dla zdrowia stylu życia,
- 1.2 wczesne zapobieganie chorobom ukł. krążenia
- 1.3 zapobieganie i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych,
- 1.4 promocja i ochrona zdrowia psychicznego oraz rozwijanie systemu wsparcia społecznego,
- 1.5 poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej,
- 1.6 wczesne wykrywanie i zapobieganie chorobom przewlekłym.

Cel operacyjny 2

Podejmowanie działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym

Działania:

- 2.1 pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych
- 2.2 likwidacja barier architektonicznych,
- 2.3 pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny,
- 2.4 opracowywanie w miarę potrzeb programów w zakresie niepełnosprawności,
- 2.5 organizowanie imprez, wystaw, olimpiad itp. z udziałem osób niepełnosprawnych,

Cel operacyjny 3

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych

Działania:

- 3.1. doradztwo zawodowe,

- 3.2. wyrównywanie szans w edukacji poprzez tworzenie klas integracyjnych w szkołach,
- 3.3. utworzenie grup wsparcia, klubów
- 3.4. rozwój usług opiekuńczych

Cel operacyjny 4

Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych

Działania:

- 4.1. wsparcie socjalne i psychologiczne,
- 4.2. współpraca ze stowarzyszeniami i innymi instytucjami działającymi na rzecz rodzin osób niepełnosprawnych.

Bezpośredni odbiorcy

- osoby w wieku poprodukcyjnym,
- osoby niepełnosprawne, ciężko i długotrwale chore
- członkowie rodzin z problemem niepełnosprawności,

Cel strategiczny obszaru 3

Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniami

Cel operacyjny 1

Realizowanie działań objętych Gminnym Programem Przeciwdziałania Alkoholizmowi

Działania:

- 1.1. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą fizyczną i psychiczną;
- 1.2. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu;
- 1.3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży w ramach tzw. programów edukacyjnych;
- 1.4. organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- 1.5. współpraca z utworzonym punktem konsultacyjnym z zakresu problemów alkoholowych oraz Gminną Komisją d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

1.6.współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież.

Bezpośredni odbiorcy:

- osoby uzależnione od alkoholu
- rodziny, w których występuje problem alkoholowy

Proponowani realizatorzy:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- placówki oświatowe
- organizacje pozarządowe
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny obszaru 4

Przeciwdziałanie i zapobieganie skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Cel operacyjny 1

Wspieranie wszelkich form zatrudnienia oraz aktywności osób długotrwale bezrobotnych.

Działania:

- 1.1. praca socjalna nakierowana na aktywizowanie osób bezrobotnych do pozyskiwania zatrudnienia i niwelowania postaw bierności,
- 1.2 stała współpraca z Urzędem Pracy Powiatu Piaseczyńskiego i podejmowanie wspólnych działań na rzecz klientów OPS,
- 1.3. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- 1.4. współpraca z zakładami pracy w celu pozyskania informacji o ofertach pracy

Cel operacyjny 2

Udzielanie zindywidualizowanej pomocy w zatrudnieniu osób młodych.

Działania:

- 2.1. poradnictwo zawodowe w szkołach i innych instytucjach,
- 2.2. stworzenie bazy informacji o możliwych miejscach stażu dla absolwentów szkół,
- 2.3. udzielanie pomocy w przekwalifikowaniu osób młodych bezrobotnych

Cel operacyjny 3

Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków długotrwałego bezrobocia

Działania

- 3.1. udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego,
- 3.2. wsparcie psychologiczne,
- 3.3. zapobieganie dziedziczeniu bezrobocia,
- 3.4. wspieranie organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz osób długotrwale bezrobotnych

Odbiorcy bezpośredni:

- osoby bezrobotne,
- uczniowie szkół

Proponowani realizatorzy :

- instytucje i organizacje pozarządowe
- Powiatowy Urząd Pracy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny obszaru 5

Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

Cel operacyjny 1

Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznemu powrotu do pełnienia ról społecznych.

Działania:

- 1.1. umożliwienie podjęcia zatrudnienia poprzez organizowanie robót publicznych,
- 1.2. wsparcie socjalne i psychologiczne dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 1.3. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- 1.4. aktywizacja zawodowa i społeczna środowisk i osób marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 1.5. przeciwdziałanie uzależnieniu od instytucji pomocy społecznej

Odbiorcy bezpośredni:

- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności,
- osoby uzależnione od alkoholu,
- bezdomni

Proponowani realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowy Urząd Pracy
- organizacje pozarządowe

Podsumowanie / Uwagi końcowe

Prezentowane opracowanie stanowi pewnego rodzaju schemat, kierunkową matrycę, możliwą do zastosowania w toku rozwiązywania różnorodnych problemów jednostkowych i grupowych.

Założenia te wpisane w strategię rozwiązywania problemów społecznych pozwolą władzom publicznym, organizacjom pozarządowym i innym podmiotom na elastyczne reagowanie na pojawiające się zagrożenia dla stabilności i jakości życia mieszkańców gminy.

Dzięki sprecyzowaniu w Strategii najważniejszych problemów społecznych naszej gminy, wybrane cele i ich hierarchia oraz propozycje rozwiązań powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i grupy, uruchomienie strategii pomagania ludziom i sobie samym - jest również celem opracowania niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który wymaga, w niektórych sytuacjach aktualizacji, należy przy tym pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. Najczęściej ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz gminy, jak i jej otoczeniu, modyfikacjom możemy poddać zapisy ulepszające w częściach strategiczno - operacyjnych.

Jednak najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie. Ważne jest, żeby konsekwentnie dążyć do poprawy jakości życia mieszkańców zawartych w celach głównych strategii, ponieważ nie powinny one poddawane być zmianom i modyfikacjom.

